

Universitätsbibliothek Paderborn

Homiliæ Qvadragesimales Reverendissimi D.ni P. F. Hieronymi Baptistæ De Lanvza Venerabilis memoriæ Episcopi Barbastrensis & Albarrazini, Ord. FF. Prædicatorum

Ex Hispanico idiomate in latinum perfectè fideliterq[ue] iuxta posteriorem omnium, nouamq[ue] editionem translatae, & ab innumeris cùm S. Scripturæ, tùm SS. Patrum typographicis erroribus emendatæ ... cum triplici Indice ...

Lanuza, Jerónimo Bautista de

Antverpiæ, 1649

§. 5. Per hanc Christus mulierum restituit honorem: quam creat Archiapostolam, eâque se coronat.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52962](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52962)

lunæ Iaspidis supereminens, illi hoc præfati-
bens, eodem in loco celeberrimum extitit o-
ratorium, quod Hispania nostra decus est &
gloria; cui pro fundamento maneret. sacrosan-
cta illa columna in qua virgo federat, illique
locata fuerat in signum constantissimæ fidei,
quæ semper eo in loco incorrupta firmaque ser-
uaretur.

Igitur extra portam vrbis Philippiensis circa
ripam fluminis locus erat orationi deputatus,
quo confluebant oraturi, siue fuerit Synagoga,
siue sacellum, siue oratorium, vel omnia simul:
Philo namque arbitratr Synagogas pro orato-
rijs sumptas fuisse, quod S. Scriptura non obcu-
re designat: quæ Synagogam Bethuliz vocat. Ec-
clesiam ad quam omnes oraturi conueniebant. Il-
lo, inquit Apostolus, iuimus, Et sedentes loqueba-
mur mulieribus, quæ conuenerant: Illud (S. d. m. e.)
ex mente D. Aug. significat, quod ex proposito
& datâ operâ confederant. O Dei Apostole, si
quid sapio, malum alijs præbes exempli, dum
separatim ex industria, sedendo cum mulieribus
in loco precibus dedicato confabularis; quod si
alijs in locis id notetur & in malam accipiat
partem, huc dicitur esse facilius. In hodierno
Euangelio narrat Euangelista, quod reuerſi A-
postoli de ciuitate vbi cibos emerant, & videntes
Christum cum muliere solum cum sola collo-
quentem non modicum sint admirati: Miraban-
tur quod cum muliere loquebatur; cum hoc ita ef-
ficeret, vt ipsi Christum probè cognoscentes nihil pos-
sent mali suspicari: quæ ratione tu iudicia & ad-
mirationem non prouenit, quam Philippienses
elicere possent, dum te vident ita de proposito
cum mulieribus colloquia miscerent, sed nec te
tuumque discipulum Silam agnoscunt.

Autum ego dicere, quod illo tempore loca di-
cata orationi tam sancta ab omnibus haberentur,
vt nemini in mentem veniret, suscipari, quod il-
lud de quo in loco sermones miscbantur, licet
vir cum muliere clanculum & separatim lo-
queretur, esse posset aliquid mali, talique loco
indecorû. Sit hoc, vel fuerit singularis S. Spiritus
impulsus, intendebat Apostolus cum mulieribus
habere sermones non de fabulis, non de illicis,
aut inanibus, sed sicut modo Saluator noster se
mulieri coniunxit illis prædicans, & eas erudiens.
In quo & arte quadam sibi valuit Apost. diuina,
quæ sibi illas devinciret, cum vt necessaria cor-
poris acciperet tum vt vteretur tanquam instru-
mentis; quæ molò tales, modo alios ciues,
inducerent, vt audirent, & reciperent verita-
tem Euangelij, quod D. Paulus eiusque comes

Sylas disseminare proponebant: hoc enim est
quod de sanctis testatur Apostolus mulieribus:
quod Laborabant in ministerio. Huic autem ne-
gotio non contemptendam nauabat operam mu-
lier quædam purpuraria quia, vt notat Baronius, Lydia
a. artificium hoc erat in republica maxime de-
centissimum, & Lorinus h. expendit. Hæc Lydia ria com-
vocabatur, ex Prouincia Thyatiræ oriunda. Que-
dam mulier nomine Lydia purpuraria ciuitatis a In Mar-
Thyatirenorum, audiuisti. Et. Et verè sic se res ha-
bit: etenim Apostolus his assumptis mulieri-
bus magnum in prædicatione Euangelij fecit gusti-
progressum: Quod & ipse postmodum fatebatur, b. Co. 16.
quando scribens, & exhortans Philippienses, vt Ado.
in audita fide perseverarent, illis hoc imponit, vt In Act. c.
duarum maxime feminarum negotia errarent, 16. 16.
Euodiæ scilicet, & Syntiches, illarumque familiari
suo vnicè commendat: Adiuuauit illas quæ mecum Philip. 4.3
laborauerunt in Euangelio, cum Clemente, & ceteris
adiutoribus meis.

Hæc verba perpendens D. Chrysol. sic ait: D. CHR.
Videntur autem mihi hæc mulieres, copulasse Ec. Ho. 14. in
clesia, quæ ibi erat. En qualis exaggeratio, & hanc ep. ad
adfert, ob diligens studium, quo luis adiutorum
exhortationibus, vt in illa ciuitate Euangelium,
D. Paulo prædicante, reciperetur, ita vt illas cū
S. Clemente coniungat (atende quis ille fuerit)
ceterisque prædicatoribus suis comitibus. Mecum
laborauit cum Clemente, & ceteris adiutoribus
meis. Quomodo hoc? Non incongruè: non enim
minus adesse conuenit Dei sapientiam ad bo-
num, quam dæmonis malitiam ad malum: &
sicut hæc, mulieres sibi sociat, vt animas deci-
piat & Saanæ mendacia persuadeat: ratio sua-
det, vt illas similiter Dei sapientia sibi coadutri-
ces accipiat, vt ipsis persuadeat doceatq; Chri-
sti verissima mysteria. Hoc igitur est prodigium,
quod hodie, magnus ille Dominus operatur, af-
sumens sibi mulierem, qualem audiuimus, quæ
cum semper fuerit medium diaboli continuum,
quo viros excæcæret & ad libidinem pronocaret,
modo sit etiam, vt illos efficiat spirituales, fide-
les, cælestique luce illustratos.

§. 5. Per hanc Christum mulierum restituit hono-
rem: quam creat Archi apostolam, eaq; se co-
rouat.

Secunda responsio proposito condignior b. Li. 10. in
depromitur ex D. Hier. a. & ex D. Ambr. b. c. 24. Luca
& ex D. August. Verum hoc esse, commu-
niter non permitti mulieribus prædicationis of-
ficiu, mulieres.

B b b b 2

13
Epist. ad
Principia
in prologo
super So-
phon. & in
proemio
lib. 10. in
I. sa. & l.
1. contra
Iovinian.

fictum, nec docendi magistratum, inò hoc illis ex legis præscripto prohiberi: at tamen aliquando Deus vt brachij sui fortitudinem ostenderet, exemplatque proponeret, diuino sapientiæ suæ consilio illas assumere voluit in sui illarid- que honorem non minimè: In hoc (inquit D. Io- annes) apparuit filius Dei, vt dissoluat opera dia- boli: quorum hoc vnum erat, quod mulieres vt leuiiores, seductas, seductrices, mendaces infa- marat, & vt tales indignas audiri, dignas autem perpetuo silentio, quæ loqui in diuinis myste- rijs prohiberentur, & incapaces ad ministran- dum, & Dei prædicandum veritatem conseren- tur, in prænam eius quod ipse p̄mum induxe- rit, & Satanae viro mendacia persuaserint. Stude- derit Saluator humani generis hoc reparare dâ- num, hanc illis aulere ignominiam, infamiam reparate, & honore decorare ineffabili, creans ipsas suorum eminentium prædicatrices arcano- rum, sui ipsius tam passibilis, cum hoc in mundo viueret, quàm impassibilis, cum è sepulchro sur- rexisset. Omnia diligenter attende (monet Diu. Ambros.) & patebit mulieribus præ omnibus iniunctum fuisse, vt mysteria legis totius totius Evangelicæ maxime profunda & credi di- ficilia nempe resurrectionis Dominicæ, prædica- rent. Ne perpetui ventus apud viros opprobrium su- stineret, quæ culpam viro transfuderat, transfudit & gratiam veterisq; lapsus compensat resurrectionis indicio Per os mulieris, mors ante precesserat, per os mulieris vita reparatur, Gratia gratia Dei loquitur D. Augustin. cum de SS. Virginibus & Martyribus, nominatim Felicitæ & Perpetua luculenter perorat, reparant enim sexum multo- brem In opprobrium magnum mulier remanserat, quia ab initio per mulierem peccatum est, Sed Christus natus de Virgine multas exaltauit.

1. Ioh. 3. 8.

I. Diabolus formidat infama- uerat quas Christus honorat.

1. Cor. 13.

D. AMBR. Tom. 3.

D. AVGV. Trac. 3. ad temp. Bar- bario c. 5. Tom. 9.

Simili modo, cui primum prædicationem mysteriorum suæ personæ commisit, quando se mundo manifestat, femina fuit, abiecta, scortum aquaria adultera (mitare conditiones raturum prædicatricis mysteriorum) mulier nempe Samaritana, cuius lingua, sua proferat altissima my- steria quæ legis doctissimi, hebetes non intelle- xerant, populo omnium, quos mundus vidit nefandi limo, Samaritanis. Et hoc ad nominis sui gloriam, & potestatis diuinæque gratiæ ostentationem. Supremam brachij sui fortitudinem multo voluit Deus patefacere euidentius, quàm in mundi creatione declarauerat. Illic diuinam cunctis patefecit omnipotentiam hoc creans vniuersum, cælum suis lucidum splendoribus maioribus ac minoribus, terram suis ornatam

II. Deus suâ maximè prodit

herbis ac fontibus, aëra refertum aëribus, nullas creaturas autem horum creare quidquam poterat, qui maiori quàm infinita non polletat potentia, porro denique hæc omnia Deus operatus est, assumpto medio non minus efficaci, quàm omnipotenti brachio. Medio autem adeo potenti atque efficaci, non est quod miremur, opera produci, quæ omnes vt prodigiosa demirantur.

Stam atamen potentiam declarare voluit euidentius in huius mundi reparatione, quæ ita, dum opera cogitat longè prioribus eminentiora, medium assumit, debile, vile, impotens, quale sibi nullus imaginetur. Vt omnes sibi subingeret diabolos, p̄ncipe inferni potentissimos, spiritus, quibus non est qui resistat super terram, non Angelos allumit cælicolas, non naturam induit Angelicam, sed carnem mortalem, infimam, quæ secum non nisi languores trahit: quæ cunctulus sit malorum, quæ colluctes sit militiarum: *Expulsi sunt Principatus & Potestates & tribu- phans illos in carne sua.* Verba sunt hæc quæ D. August. pro ingenij sui acumine ad rem producit, notauerit autem illud: *In carne sua*, quod ius- tra vulgata scribit: *In semetipso.* Diuinitas con- ferte vult infinitas, ad hoc medium assumit, ex- tremam paupertatem: *Egenus factus est, vt illi in- inopia diuites effemus.* Vt gloria nos coronet in- effabili, labores socios trahit intollibiles, pro vita mortis. Dei preceat, cum Apostolo potentiam attende, qui mundum statuens illuminare, hæ- reses exterminare quibus mundus obitus inuoluebatur: ad hoc in quale sum: *instruendum: Non multi sapientes, non multi nobiles &c. et quæ sunt, &c. inferna mundi elegit Deus, vt confunderet fortia. Vt quid? Vt sublimitas sit virtutis Dei, non ex nobis.*

Quanto igitur patet euidentius, hæc media tantis operibus viues non habere compares, tan- to quoque clarius omnibus constat, Dei hoc vir- tutem operari omnipootentem. Vnde gloriam solebat Deus modo quod gigantem prostrat in illar turre altissimam, à capite ad calcem ar- mis cooptatum, operâ minoris David, ita omni- bus inuenis, vt non nisi fundâ procederet arma- tus. Modo tam copiosam Madianitarum supe- raris exercitum, qui arcem maris multitudine vincebat, non ferro pugnando sed hydrias iuteas collidendo. Nunc muros Iericho fortissimos ad tubarum clangorem demolens. Notat D. Am- brof. de viduis, a. victoriam Iudith nulla obli- uione dele. dam in quâ sese offerunt duo gene- ra contrariorum, hæc corporalia, potentissimas nempe Holofernis exercitus, coronâ cingens

IV. Iudith... Holoferis... V. Deus vi... Iudith... I. Cor. 13.

IV. *Behelliam* ; alia spiritualia : prostratus nimirum populi Dei animus, ignorantia Principum. Sacerdotum & Magistrorum, inopia consilij, reclusiones imprudentes, & diuino honori iniuriosæ. Vt autem hæc omnia superet aduenit, quæ quibus utatur medijs, muliere vidua, in angulum tetulsa, tantum inepta vt de suo tanta valeat edere stragemata, qualem mulierem nouimus esse solitariam, armis inexpertam, ludique gladiatoris inficentem (erat autem hæc Iudith sanctissima) & ea mediante docet Sacerdotes, lectionem illis prælegit altissimam, ignorans tam conuincit, & vt magistra Sacerdotum vniuersalis ipsos, omnemque populum sapienter instruit: na doctrinam præponens de spiritualibus, & profunda Theologia quantum ad diuinam spectat prouidentiam ac huius vitium, sicut de regulis militaribus in modo procedendi quem hoc in bello obseruare debent, & pro seipsa similiter, nulla alia requiritur arma, quam seipsam, Duci illi certicem abstinent, qui terrore erat vniuersi: totumque illum suppressit exercitum quo nullus ortu formidatior: Ita hoc est Dei præclarissimum opus, talis uis medijs tales operari effectus: quod opinione ipsamet exponit Deo decantans gratiarum actiones. *Dominus comersis bellis, Dominus nomen illi.*

Hinc Apostolus Dei prædicat eximiam in conuersione mundi gloriam, ostendens, quod hoc epe suas ostenderit vires, diuinæque potentia sapientia, cum mundum illum, gæuitus, sapientes conuicturus, philosophos sibi subiecturus, Imperia, regnaque superaturus, non à angelos allumpserit, non terrore gigantes, non Doctores in Academijs exercitissimos, sed pauperes pilleos viros catores, homines idiotas, litterarum ignaros, et medijs, quibus nihil magni vniquam venerat in mentem agnam, orbis et probrum. *Vide, fratres, uocationem vestram, quia non multi sapientes, secundum carnem, non multi potentes, non multi nobiles, sed quæ stulto sunt mundi elegit Deus, vt confundat sapientes, &c. Et ea que non sunt.*

Enim verò sicut in creatione mundi supremum hoc admiratur prodigium, quod de palpabilibus, cimmerijsque tenebris Dei potentia lucem eduxerit caelestem sic & in mundi reparatione, caelestem eduxit lucem, quæ & mundum illustrauit, ex tenebris densissimis, quales erant homines adeo ignoti, oblecti, & nullius æstimationis. *Deus, qui dixit de tenebris lucem splendens, et se illuxit in cordibus nostris.* Magnam tenora & mirabile prodigium, verum tamen; videtur D. 192. illud de Samaritana hodiernum isti præponere,

& quasi primicerij stare, quod cæteris omnibus, quæ Christus per suos edidit discipulos, dedit principium, tanto mirabilis, quanto mulier hæc infamis Apostolis erat inferior: quia populum illuminaturus, quo nullus densioribus immeritis tenebris, contumacior nullus, Samaritanos intelligo, prout diximus, mulierem assumit tam obscuram, iam vilem tam infamem, tam libidiniosam, luxuriarum sententiam, sparsitatumque sterquilinum. Ipsa est, quam primam Evangelij sui creat prædicatricem, & de nigerrimis tenebris, lucis diuinæ solem producit clarissimum, quæ tenebrosam illam illuminat ciuitatem. Vnde licet aliquo modo hanc ob causam illam nuncupare Archiapostolam.

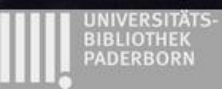
En tibi vnde hoc in opere suam Saluator diuinam ordinat ostendere potentiam, & si fallar, super hoc voluit Apostolus, cetera ordinare, quæ prosequitur. An tibi excidit quod diximus, quod Samaritanæ à Spiritu S. vocentur. *Populus stultus, & adeo vilis, vt diceretur: Non gens.* At, ende vnde de suam Christus incipiat virtutem ostendere & prosequitur Apostolus: hanc Saluatoris victoriam, iisdem vltis verbis: *Quæ stulta sunt mundi, elegit Deus, &c. Et ea que non sunt, vt confundat fortia. Stulta mundi: leges ibi. Populus stultus: hæc qua non sunt: Hæbes ibi: Non gens: vt confundat fortia.* Præ oculis habuit, quantum conficio hoc opus Apostolus. Tu quoque illud confideia, in suprema populi pernicacia, populi, quæ mundus aluit o. firmitissimi, mediante enim tali muliere illum conuertit, illuminat, iustificat, & sanctificat. Nec id solum, insuper eo ipso fortes confundit & sapientes, scilicet Doctores, Sacerdotes, Scribas, Phariseos: qui hoc medio durissima pectoris eorum declarat rebellionem, profundam voluntatum malitiam, horridam intellectum cœcitatem: etenim cum ipse in propria eis persona prædicauerit, oculos caelestis lucis suæ radijs illuminauerit, doctrina signisque confirmauerit, nedum in illum non crediderunt, ac insuper & cum eiecerunt, Samaritanæ vero, populus, quem illi cæteris nequiti præferrebant, inuicem rata malitia detestandi, crediderunt, & dicto, ac prædicatione mulieris illuminantur, illius, inquam, mulieris, quam omnium perisfema, quæstuarium, terraque non dignam agnoscebant.

Duro re multo erant illas præfecti fideales in condensatione Samaritanæ, quæ vel Nimite, vel Regia Saba, quantum inter Ionã & Salomonem & mulierem hæc interest propudiosam. Exprobrare illis licet: *Viri Samaritanæ surgent in iudicio*

VI. *Ut patet in mundi creatione & recreatione.*

15 *Et*

VII. *Phariseorum ex hoc notatur peruersitas.*

indicio cū generatione ista, & condemnabunt eam: illi namque ad mulieris exhortationē crediderunt, si dē acceperūt, illi vero, nec ad meam quidem: Ecce plusquam mulier Samaritana hic: Quamvis ita ex causa D. Iohannis hanc scripsit historiam, non minus proposito congruā, quā miraculum de resuscitato Lazaro fama celeberrimū, Miracula elegit illa, quae reliquis euidētis diuinam Christi loquebantur potentiam, & inter haec, duo haec nominatim enarrat, cum autē minime scripturae eius apices, plura contineant mysteria, quā cælum fulgeat sideribus, illa tamen duo ita non succinctim percurrit, sic ut nec vel minimas omittat circumstantias, & eas quidem ita distincte proponat, ut in earum enarratione longum atque integrum conficiat capitulum, quo delectaret, haec opera esse gloria Christi praestantissima, posthūc scriptura ista nuncupat:

1. Cor. 4. 4. *Euangelium gloriae Christi.*

Optimè diximus, similem Christi Domini fuisse cum Osea intentionem, ut hanc sibi mulierem eligeret in sponfam, & notaretur illud,

Prov. 12. 4. *Mulier diligens sensata corona est viro suo.* Singulare nomen Davidis facinus. Copias educit in campum bello faciens Ammonitas, grauioris iniuriarē reos, qua legatos suos irruenter nimis affecerant: Dux eius generalis Iobab obsidione cinxit Rabba, huic superuenit David, commissū est praelium, Victor ingreditur David ciuitatem illamque subegit. Obrenta victoria, & direptis spoliis, occurrat illi diadema coronaque idoli Melchon, quae Davidis capiti superponi ut, qua coronatur, secumque detert ut trophæum triumphi singulare: *Tulit David coronam Melchon de capite eius, & in se sibi diadema, & imposuit illi super caput David.* Colebatur Melchon ut

primarium Ammonitarum idolum, in quo daemones considebant, hoc autem nomine vocabatur, quod interpretatur *Rex eorum*: eo quod Rex & Dominus inter Deos eorum adorabatur: vnde quod dicitur: *Tulit diadema Regis eorum*, legitur.

1. Paral. 2. *Tulit diadema de capite Melchon, ille ipse est, toties nominatus, qui aliās dicitur Meloch, Quærit Lyranus, quare ratione hoc fecerit David? Quomodo Rex sanctissime, tibi coronam imponis idoli, seu diaboli? Nescis illud lego prohibitum, quae nedum præcipit, nihil accipiendū, sed nec tangendū, imo nec desiderandū aliquid idolorum Gentilium, verum hanc esse Dei voluntatem: *Sculpturas eorum combures & non concupisces argentum & aurum, de quibus facta sunt.* Opinatur Lyranus, quod Davidi non eadem*

2. Reg. 12. 30. *Tulit David coronam Melchon de capite eius, & in se sibi diadema, & imposuit illi super caput David.*

2. Reg. 12. 30. *Tulit David coronam Melchon de capite eius, & in se sibi diadema, & imposuit illi super caput David.*

1. Paral. 2. *Tulit diadema de capite Melchon, ille ipse est, toties nominatus, qui aliās dicitur Meloch, Quærit Lyranus, quare ratione hoc fecerit David? Quomodo Rex sanctissime, tibi coronam imponis idoli, seu diaboli? Nescis illud lego prohibitum, quae nedum præcipit, nihil accipiendū, sed nec tangendū, imo nec desiderandū aliquid idolorum Gentilium, verum hanc esse Dei voluntatem: *Sculpturas eorum combures & non concupisces argentum & aurum, de quibus facta sunt.* Opinatur Lyranus, quod Davidi non eadem*

LIRAN.

ipsa se coronauerit idoli corona, sed quod eam prius igne purificauerit, iuxta legi præscriptum, & de ea postmodum suam compoluerit. Primo conflagrauit, & purgauit metallum secundum purificationem legis. Et hoc innuit textus: dicens: *Tulit coronam Melchon &c. fuitque sibi inde diadema.*

Verissimè mysterium hic latet, quo Spiritus S. indicare voluit prototypum eius, quod acturus Christus esset magnus ille David Christus, qui capturus esset ac deuicturus esset primarios illos peccatores, Melchon quibus se diabolus coronabat, diadema Satanae Satanae gloriosum, illos autem esset purificaturus, ex sibi in quibus sibi coronam constaret cæteris illustriorem; exemplo patet in Magdalena, Paulo, Mattheo, Zacheo, nominatum autē in hac muliere, quae diadema erat Satanae, quae se honorabat, & vitæ lasciuia venerisque protegit proluiem hanc apprehendit, & primum igne purificat amoris sui diuini, verbisque flagrantissimis, de quibus dixerat: *Nonne verba mea sicut ignis, hanc in nouam conuertit creaturam, cum illa per fidem matrimonium contrahit, ut Oseas cum vxore fornicaturum, & in sui decus ad coronam disponit, ut vadat in Samariam, & sit omnibus in propatulo, quod: *Mulier sensata, seu diligens coram, non est viro suo.* Hanc sibi imponit, haec gloriatur, & ut diximus aliquo modo creat Archiapothea, Marti, quae proinde ipso sic volente Romam caput Ecclesiae decorat. Fuit autem virtutum omnium amplitudine insignis, nomine Pharae, reuelaturque inter Sanctos Martyrologij 20. Martij: in Baron. cuius caput, sic Deo disponente Romae asseruatur in Ecclesia D. Pauli, magnaue habetur in veneratione: quod non sine mysterio factum recolimus ut in eadem locaretur ciuitate, in qua D. Petri cathedra statuitur, & in Ecclesia D. Pauli: illis etenim vultu cælestem suam sponfam Deus honorari. Ad has nuptias se hodie Princeps ille cælestis disponit, illamque ad purum præstolatur, illi loquitur, illam instruit. Illo igitur accedamus doctrinam, quam diuinus ille Magister exponit, audituri.*

Notat D. Hieronymus de Apollonio Thyaneo, Epistolam quod si finita percurrerit nulliaria, gentes innumeratas peruenierit, ut tandem ad fontem perueniret, ubi fama ferente præclarus ille Philo-Apollonius Hircas morabatur, discipulis suis de arboribus corporibus cælestibus, eorum mentibus ac stellis, cælestium influentis doctrinam tradens, disertissimè loquitur. At grauior nos urget ratio, hodie ut iter aggrediamur animis nostris, & ad fontem seu puteum Hircas Iacob ad oleum: ubi namque verus Hircas autem

manet Saluator, Patris æterni sapientia, mulieri declarans non horum corporum secreta celestium; sed diuinae suæ mysteria gratiæ ac gloriæ; placeatque illi isdem plenius instruantur.

§. 6. Venit in ciuitatem Samariæ. In Samaria se Christus effudit velut Nilus in Ægypto, quod si sponsa non aperiat, ad alteram transiit.

Venit Iesus in ciuitatem Samaria, que dicitur Sichem. &c. Erat Samaria Prouincia celebris, multis fecunda ciuitatibus, cuius Metropolis erat Sichem, vt ait Iosephus quæ sic antiquius vocabatur (inquit D. Hieron.) quæ Christi tempestate voce corrupta dicebatur Sichem, modo vero Napolis Syriæ, vbi nominatissima, tum quia ad pedem montis sita est Garizim, quem Dominus elegerat, vt in eo millearentur benedictiones Dei legem custodientibus: cum ob memorabiles euentus quos ibi fama ferebat accidisset. Hic primus locus fuit, quem nouimus destinatum, in quo Deo extractum fuit altare per Abraham Patriarcham. Fuit enim prima regio ad quam Abraham impulsus est, quando Dei præcepto patens egressus est de Chaldaea terra sua, venitque in Palaestinam. Hic insignis ille Patriarcha Iacob, rediens ex Melopoiamia cum vxoribus, & filiis subleuit, multoque demoratus est tempore cum ipsis & pecoribus, vbi & agrum emit à filiis Hemor, puteumque aperuit illum notissimum, quem vt talem Ioseph filio suo in partem concessit patrimoniam. Hic idem Iacob aui seculi exemplum, vt in principio terræ promissionis Deo, vero in honorem crexit altare, cui titulum præfixit Deo fortissimo: quia infirmitas eius expertus fuerat in se potentiam, & confidens, quod eadem & illi denderet tutum, & facta sibi promissa fidelis perficeret. Et erecto altari, innocens super illud fortissimum Deum Israel. Et credit D. Hieronymus quod ibidem Iacob ex claudicatione conualuerit, quam ex lucta cum Angelo contraxerat: eoque sensu verba illa capiuntur S. paginæ, quæ vt dicat, eum ad talem locum peruenisse, sic ait: Transiit in Salem ciuitatem Sichimorum. Et verè non est proprium sed appellatiuum, non enim significat Salem, id est Hierusalem, cum illa, illo in loco non esset, sed idem quod nos dicimus, Sanus, & incolutus; indicatque quod bene sanus, ad ciuitatem accesserit Sichimorum, vt noster

prosequitur Cardinalis Caietanus.

Hic casus ille contigit lamentabilis, in quo duo filij Iacob, Simeon & Levi arreptis gladiis tam horrendam exercuerunt hominum stragem in vindictam commissi per principem. Hemor Rupi & raptus Dine sororis sue. In tantum excreuit locus iste nomen, vt in eo sepulchrum acceperat ossa Ioseph Patriarchæ: Dauid non semel, hoc inter maxima sua cantabat fortuna, quod regiones & loca circa ciuitatem hanc posset disponere, Exultatio & diuidam Sichimam. Nec hoc pro magno reputandum, cum D. Hieron. præterdat, quod hic Rex imperauerit maximus ille Sacerdos Melchisedech. Atamen ex variis successibus in tantam degenerauit nequitiam, vt in ea populus habitaret, quo sub celo nullus iniquior: si namque primi regionis illius incolæ mali fuerint, Chananei, multiuaga peruersitate nebulones, teste Spiritu S. vt in tantum criminum penam inde meruerint exterminari, peiores multo fuerunt incolæ Dei populus, qui illam intrarunt, & possederunt: Hic enim primarius fuit locus, in quo idola erigebantur, quibus tanta lapsi sunt scelera, Deumque adeo grauitè offenderunt, vt iusta peccatorum vindicta, ex duodecim tribubus decem in perpetuam deicitas seruitutem perdidit. Tandem, vt præfati sumus: inde omnes eliminauit, & si nequam fuerint illi sequentes multo fuere nequiores, gens aduentitia, totius orbis nequissimi, vt diximus.

Hoc in monte Garizim templum idolis adificatum est in æmulationem & contrapositionem templi Hierusalem, tantaque animi pertinacia, vt persuadere conarentur, hunc esse montem sanctum, in quæ preces fundendæ, & nequaquam in monte Moria Hierusalem, vnde in quaestione uenerunt populo Dei sacras ceremonias, sancta sacrificia, veramque religionem, sicut modo hæretici Catholicis. Quocirca de illis se Spiritus S. exponit: dum ait: Duas gentes odiuit anima mea, certa non est gens, quam oderim, qui sedet in monte Seir, & Philisthim, & stultus populus, qui habitat in Sichimis. Eratque hoc adeo frequens, & si quis aliquem probro vellet nomine distamare, illum diceret Samaritanum. In hanc igitur terram venit Saluator noster totus amore colliquefactus. Eum in Hierusalem Scribæ & Pharisei suis nequitis, diabolica inuidia, & hypocriti sceleratissimi grauitè irritarunt. Placebat ipsis summopere, quod Herodes Rex de eorum illum abstulerat conspectu, qui illos suis tam grauitè irritauerat: reprehensionibus. Demum

Gen. 34.

Ioseph. ult.

Pf. 107. 8.

Li. de locis

Hebraicis.

In lib. Sa-

pentate.

II.

Quis sit

mons Ga-

rizim.

Eccl. 50. 17